

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati na uredništvo — naročino, reklamacije in vse administrativne stvari pa na upravništvo v Ljubljani, Učiteljska tiskarna, Frankškanska ul. 6/l. Vse pošiljatve je pošiljati franko. Reklamacije so proste poštne. Rokopisov ne vračamo. Telefon uredn. 2312.

UČITELJSKI TOVARIŠ

Stanovsko politiško glasilo UJU. - Poverjeništvo Ljubljana

Izhaja vsak četrtrek. Naročnina znaša za neorganizirane 60 Din, za inozem. 80 Din. Posamezna številka 1.50 Din. Članstvo „Pov. UJU — Ljubljana“ ima članarino že plačano naročnino za list. Za oglase in reklamne novice vseh vrst je plačati po ceniku od petit vrste. Inerdatni davek posebej. Pošt. ček. ur. 11.197.

VIII. Pokrajinska skupščina UJU — Poverjeništvo Ljubljana.

V zmislu čl. 18 pravil UJU sklicujemo VIII. pokrajinsko skupščino — poverjeništvo Ljubljana

dne 20. in 21. julija 1928 v Celju.

DNE 20. JULIJA:

I. Od 7. do 8. ure: Verifikacija mandátov ob vrodu v zborovalno dvorano.

II. Od 8. do 9. ure: Seja širjega sveta.

III. Ob 9. uri: Otvoritev delegacijskega zborovanja.

1. Poročilo poverjenika tov. Andreja Skulja.

2. Poročilo tajnika tov. Josipa Kobala.

3. Poročilo blagajnika tov. Rada Gruma.

Za poverjeništvo UJU — Ljubljana

dne 20. junija 1928.

Andrej Skulj,
poverjenik.

Josip Kopal,
tajnik.

Slovensko učiteljstvo v boju za osnovne temelje moderne demokracije.

RESOLUCIJA

soglasno sprejeta na zborovanju ljubljanskega učiteljskega društva dne 25. junija 1928:

1. Od zedinjenja slovenskega učiteljstva na osnovi deklaracije, ki nas je oprostil partizanskega političnega objema in nam pokazala pot v strogo stanovsko smer, je slučaj Dimnik - Skulj prva resna preizkušnja, ki bo pokazala, če je zedinjeno slovensko učiteljstvo solidarno in bo resno preizkušnja prestalo brez zlih posledic za organizacijo. Z ozirom na to izjavljamo, da je in bo vsak poizkus v to smer brezuspešen, pa naj pride od katerekoli strani.

Vocigled temu se nam vidi postopek proti tov. Dimniku in Skulju neumljiv; zakaj še predno je sodišče ugotovilo, kaj sta zagrešila proti tiskovnemu in društvenemu zakonu, se je začelo proti njima disciplinsko postopanje. Tako postopanje pa je zmožno uničiti ono moč naše organizacije, v kateri vidimo naš stanovski razmah in zaradi tega bi uničili sebe, če bi k takemu postopanju molčali in bi ne dvignili svojega glasu v zmislu vseh dovoljenih sredstev. Pod nobenim pogojem ne moremo mirno gledati, da bi se s takimi in podobnimi poizkusi hotele uničiti naše svobode in ne bomo v boju odnehali, predno se vsa zadeva v načelni stvari temeljito ne razčisti.

2.

Tov. Dimniku in Skulju izrekamo zapanje. Kar sta storila, sta storila v imenu naš vseh, ki vzdržujemo in plačujemo naše stanovsko glasilo za to, da brani in zastopa naše stanovske interese in ne za polemiko, ki utegne omalovaževati ves naš stan. Z ozirom na to zahtevamo od osrednjega vodstva, da vodi vso borbo, kot zahteva resni slučaj; mi mu pa zagotavljamo, da bomo stali v vsakem slučaju strnjene vrste za njim. Odklanjamo vsako rešitev tega slučaja, če bi krenila v smer kapitulacije. Zavedamo se, da branimo s tem temeljne principe moderne demokracije, t. j. svobodo svojih stanovskih društev in stanovskega tiska, ki je z Vidovdansko ustavo zajamčena vsem državljanom, torej tudi vsemu državnemu uradništvu.

LJUBLJANSKO UČITELJSKO DRUŠTVO.

RESOLUCIJA

sprejeta pri zborovanju okrajnih učiteljskih društev za Brežice, Laško in Krško, zbranih v Radečah, dne 16. junija 1928.

Glasom ustavnih določil se smatramo tudi učitelji enakopravnim državljanom. Nikjer ni specialnih določb, ki bi omejevale ravno nam državljsko svobodo.

4. Volitev:

- a) gospodarskega odseka,
- b) šolskopravnega odseka,
- c) fiskovnega odseka,
- č) odseka za nadaljevalno šolstvo,
- d) odseka za samožibrazbo izvenšolsko delo in šolsko reformo,
- e) odseka za pravila in event. drugih odsekov.

IV. Ob 15. uri: Seje odsekov.

DNE 21. JULIJA:

Ob 8. uri:

- 1. Otvoritev zborovanja.
 - 2. Poročila načelnikov posameznih odsekov.
 - 3. Resolucije.
- Opomba: Skupščina bo zborovala v dvorani Celjskega doma, odseki pa v deski osnovni šoli.

Smatramo, da smejo v okvirju korektnosti tudi državni nametščenci objavljati v glasilih svojih organizacij stvari, kakršne dopušča naš tiskovni zakon vsakemu.

»Črna deska« učiteljskega Tovariša ima namen služiti vsemu jugoslovanskemu učiteljstvu, šolski upravi in narodu kot javen opomin proti nezdravim pojavom.

Vsebinska »črna deska« nima namena osebnih napadov odnosno žaljenja prosvatnih in drugih oblasti, ampak zasleduje ugotavljanje golih dejstev, ki radi svojege oporečnega značaja izpodkopavajo zapanje v objektivnosti.

Očitek, da smo »črna deska« uvedli šele sedaj, dočim so se dogajali že prej slučaji, ki so bili mnogo bolj kričeči in številni, je neutemeljen, ker se je učiteljstvo vedno in povsod borilo proti vsaki nepravilnosti in nezakonitosti.

Obsojamo početje, ki stremi poslednje čase za tem, ogroziti (radi »črne deske«) disciplinski in sodno predsednika naše organizacije tovariša Skulja in urednika Dimnika ter izjavljamo, da stoji strnjena za njima vsa organizacija UJU v obrambo njunih in naših pravic.

Zahtevamo, da postane deviza šolskega zakonodajstva depolitizacija prosvetnih delavcev v polnem smislu te besede.

Laško učiteljsko društvo,

Brežiško-sevniško učiteljsko društvo,

Krško učiteljsko društvo.

RESOLUCIJA

Belokrajanskega učiteljskega društva sprejeta soglasno na zborovanju dne 16. junija 1928. v Črnomlju.

1. Popolnoma se strinjamo z doseženo taktiko poverjeništva UJU Ljubljana v obrambi najelementarnejših državljskih pravic našega stanu in celokupnega državnega uradništva. Zaupamo sedanjemu vodstvu našega poverjeništva, ki dela za procvit našega stanu in vidi njega porast v enotni in nerazdeljivi fronti vsega učiteljstva v državi.

2. Soglašamo z izjavo poverjeništva UJU Ljubljana o nadaljni uporabi fakozv. »črne deske« v »Učit. Tovarišu«.

3. Ugotavljamo, da so funkcionarji pri poverjeništvu glasniki našega mnenja in branilci naših stanovskih interesov.

4. Protestiramo proti objavljanju disciplinskih preiskav v dnevem časopisu.

5. Prepričani smo, da zamore posle oblastnega šol. referenta uspešno vršiti le mož iz vrst osnovnošolskega učiteljstva, ker le on pozna ustroj tega šolstva.

Podpirati hočemo naše voditelje, dokler nas bodo po tej poti vodili k cilju!

Belokranjsko učiteljsko društvo.

Splošne vesti.

— HRVATSKEMU UČITELJSTVU je poslalo poverjeništvo UJU Ljubljana na predsedstva obeh stanovskih organizacij ob tragični izgubi narodovih voditeljev svojo sožalnico, v kateri izreka iskreno željo, da bi težki dogodek ohranil neokrnjene naše stanovske odnose. Ta pojav politične razbrzdanosti in strasti naj utrjuje le pravilnost naše poti in naloge stanovskih organizacij ter vero, da so one v prvi vrsti poklicane tvoriti protiutež takim pojavom in stremljenjem. Zato gojimo iskreno željo, da prednjači učiteljstvo tudi v tem oziru javnosti ter v polni meri izvede depolitizacijo svojega stanu in stanovske organizacije, v kateri naj se združi vse učiteljstvo brez razlike političnega in verskega naziranja. Ako bodo storile vse stanovske organizacije tako, smo prepričani, da bo nastopila v naši državi doba stvarnega dela in bodo nemogoči taki sramotni dogodki, kakor je bil zadnji.

— Glavna skupščina Udruženja jugoslovenskega učiteljstva v Beogradu se bo vršila 11., 12. in 13. avgusta 1928 v Mariboru.

— Za oblastnega šolskega nadzornika osnovnih šol v Ljubljani je imenovan gosp. Fortunat Lužar.

— Delegatov še do danes niso vpsalala nekatera okrajna društva. Prosimo, zganite se že vendar enkrat in storite svojo dolžnost!

— V današnji številki prinašamo skupno pravilnik Mladinske Matice in pravila UJU, da imajo delegati za pokrajinsko skupščino vse v eni številki. Shranite to številko »Učit. Tovariša« za pokrajinsko skupščino.

— 20-letnica mature moškega učiteljskega v Ljubljani se vrši zadnji večer ob priliki pokrajinske skupščine v Celju, t. j. v soboto, dne 21. julija zvečer prebijemo vkup tudi naslednji dan, t. j. v nedeljo 22. julija. Mogoče nam izdelata tov. Branko Zemljič kak program, ker je Celjan.

— Zaslužnemu šolniku v spomin. Dne 22. maja t. l. je zatvoril za vedno svoje trudne oči g. Matija Smid, nadučitelj v pok. v Podgorju pri Slovenjgradu. Bil je posestnik in tudi častni občan podgorski, moč kakršnih je le še malo med nami, vesten v šoli, prijazen in postrežljiv v zunanjem svetu, praktičen gospodar, dober zakonski mož in skrben oče svojim otrokom. Rodil se je 4. januarja 1857. leta v Dobju, okraj Kozje. Ko je dovršil učiteljske v Mariboru, je nastopil 16. oktobra 1880 svojo prvo službo v Slivnici pri Celju. Usposobljenostni izpit je napravil 7. oktobra 1882 ter postal leta 1883. def. podučitelj. V Slivnici si je izbral svojo blago življensko družico. Kot učitelj in šolski vodja je prišel v Podgorje 1. oktobra 1885. leta, kjer je služboval do svoje upokojitve dne 30. novembra 1922. Leta 1899. se je šola razširila in Matija je postal isto leto nadučitelj. Po njegovem prizadevanju se je leta 1898. zgradilo v Podgorju čedno novo šolsko poslopje. Kot dober gospodar je bil izvoljen v občinski odbor, kjer je posloval kot blagajnik, med vojno pa je oskrboval tudi županske posle. Za vse svoje zasluge ga je občina izvolila svojim častnim članom. Veliko se je pečal s sadjarstvom ter pri šoli uredil lep sadonosnik in tudi drugim šel v tem oziru na roko. Svojo družino je dobro preskrbel. Njegov starejši sin zavzema odlično mesto kot gen. direktor carine v Beogradu, eden je okrajni sodnik, dva sta bančna uradnika, najmlajši pa je leto dovršil trgovsko akademijo v Ljubljani. Dve hčeri sta si izvolili učiteljski stan, ena je uslužbena na sreskem poglavarstvu, dve pa pomagata doma materi pri gospodarstvu, kajti pokojni Matija si je bil kupil lično posest ter si postavil lepo hišo z gospodarskim poslopjem, zraven pa si je uredil lep sadonosnik, s katerim je imel mnogo veselja. Rajnki je bil blagega značaja, a moč jeklen, neizprosni, kadar je bilo treba braniti čast naroda ali pa stanu. Zastopal je tudi svojčas učiteljstvo v okrajnem šolskem svetu. Stanovsko tovarištvo pa je imel v posebni časti, za kar so ga vsi tovariši spoštovali. Pod njegovo streho je bil vsakdo gostoljubno sprejet, osobito pa še učitelj. Na pogreb dne 24. maja so prihiteli od vseh strani tovariši, prijatelji in znanci, da ga spremijo na njegov zadnji poti ter mu izkažejo poslednjo čast. Iz Celja, Maribora, Ljubljane in celo iz daljnega Beograda so prišli, da se mu zadnjikrat poklonijo ob njegovem grobu. Nebroj vencev so mu poklonili. Pred hišo in ob grobu so mu zapeli slovenjgraški pevci žalostinke. Med spremstvom pa se je pred šolo poslovila prav ljubko šolska mladina od vzgojitelja svojih staršev. Ob ti priliki je ocenil sedanji šolski upravitelj g. Kluger njegove zasluge za podgorske občane. Ob grobu mu je govoril v slovo njegov stanovski tovariš ravnatelj

Vrečko v imenu učiteljstva. Načelnik gasilnega društva pa se mu je zahvalil za vse prejete nauke in nasvete. Mnogobrojna množica je zapuščala solznih oči pokopališče. Vrlemu možu-učitelju blag spomin, mir in pokoj njegovi duši!

— Matura na državnem ženskem učiteljsku v Mariboru. Pod predsedstvom gosp. J. Westra, oblastnega nadzornika v pokojju so se vršili v dne od 18. do 23. junija t. l. ustni zrelostni izpiti na državnem ženskem učiteljsku. Zrelostni izpit so napravile: Bajec Lucija (z odliko), Beranič Ana, Bevc Stefanija, Bizjak Evgenija (z odliko), Bobič Nada (z odliko), Bogatec Vida, Brinar Matilda (z odliko), Cvar Stanislava, Cverlin Neža, Ditz Elza, Dugar Leopoldina, Gabere Ana, Grafenauer Elizabeta, Jamšek Vida (z odliko), Klinc Kristina, Korbar Pavlina (z odliko), Krammer Magdalena, Kukovičič Ljudmila, Kunst Emilija, Kurbus Jožefa (z odliko), Langof Dragotina (z odliko), Macarol Zora (z odliko), Majhen Stefanija, Nachtigall Marija, Nagelc Terezija, Perič Roza (z odliko), Prah Alojzija, Rabič Marija, Rutter Marija (z odliko), Sabati Leandra, Stare Justa, Stare Jožica, Stopar Angela, Strojnik Slava, Šegula Terezija (z odliko), Semrl Darinka (z odliko), Sercelj Ana (z odliko), Šinkovec Ana, Stern Ana, Suc Marica, Tomec Kristina, Trepenič Ernesta (z odliko), Urleb Neža, Verbek Alojzija (z odliko), Zupan Ana. — K zrelostnemu izpitu je bilo pripuščenih vseh 49 kandidatinj IV. letnika. Zrelostni izpit je napravilo 16 kandidatinj z odliko, zrelih 29 in 4 kandidatinjam je dovoljen ponavljalni izpit v septembru.

— Članstvu litjskega okrajnega učiteljskega društva. Nekateri(e) tov. člani(ce) našega društva še niso poravnali polne članarine za tekoče leto. Nujno prosim, da to takoj store, ker sicer ni mogoče urediti računov z glavno blagajno in zadostiti drugim obveznostim. — Litija 21. junija 1928. — T. č. blag. Rostohar.

— Šolska kreda — slovenski fabrikat. Za začetek prihodnjega šolskega leta bo na razpolago šolska kreda raznega formata izredno dobre kakovosti. Kreda se izdeluje v slovenskem, nacionalnem podjetju ter je del dobička namenjen Jugoslovanski Matici. Kakor rečeno bo kreda izvrstne kakovosti, in bo lahko konkurirala z vsemi tujimi izdelki, ki prihajajo sedaj v naše kraje. Šolska upravitelja prejmejo prihodnje dni brezplačne vzorce, prosimo pa, da z naročili počakajo do avgusta, ko bo izdelek prišel splošno na trg.

— Pelikan tuši. Znana tvrdka Günther-Wagner, Hanover in Dunaj razposilja v zadnjem času specialne prospekte o svojih novih tuših. Iz teh prospektov je razvidno, da izdelu v zadnjem času specialne tuše najrazličnejših barv in da je mogoče dobiti Pelikan tuše v 38 barvnih tonih in vsi ti toni obdržijo stalno svojo barvo. Ker pa se v zadnjem času skušajo razširati tuši, ki posnemajo obliko steklenice in etiketo Pelikan tušev, zato je paziti pri nakupu tuša, ako hočemo imeti pristne in dobre tuše na varnostno znamko in besedo »Pelikan«.

— Prava kava je strup. Gorje tistemu, ki se prepriča o tem, kajti bolni živci zagrenijo življenje. Zato pije previdni rajši ŽIKO, ki popolnoma nadomesti pravo kavo. Zahtevajte ŽIKO in kuhajte jo pravilno. Navodilo je na vsakem zavitku.

— Kosmos-Baukasten Chemie. Priznana Kosmosova učila, katera karakterizira ravno beseda »Baukasten«, so bila od tovarišev, ki so jih pri pouku uporabljali, izvrstno ocenjena. Moj namen je, da opozorim vse tovariše, da se je elektrotehnik, optiki in mehaniki pridružila v zadnjem času tudi omarica za kemijo. Kakor prejšnje, nam tudi omarica za kemijo ne nudi izgrajenih aparatov, temveč le elemente za zgradbo istih in to v tako enostavnih oblikah in presenetljivi množini kombinacij, da razveseli vsakogar. Praktičnost nove omarice je tudi v tem, da so tudi posamezni deli dobro vidni in jih je možno v svrhu izoliranega opazovanja s hitrim prijemom ločiti od ostalih. Pouk sam se vrši lahko v smislu delavnosti. Tu zavzema omarica takorekoč mesto posredovalca in jo, kakor ostale, vsem priporočam. Priloženo ji je tudi spretno sestavljeno navodilo o uporabi — zahteva pa gotovo mero ročnosti, konkretnih predstav in koncentracije misli. Priporočam jo vsem tovarišem, ki se zanimajo za čim uspešnejši pouk kemije v ljudskih in meščanskih šolah. — D. B.

— Dečva. Žene in dekleta! Poslužujte se naše narodne poletne noše! Zahtevajte pri vseh trgovcih nageljno dečvino blago, ki se prodaja v prid Jugoslovanske Matice in Dečvemu domu.

— k Dr. Lah. Na narodni praznik. Pod tem naslovom je izdala Jugoslovanska Matica v založbi »Jug« štiri enodejanke, primerne za slavnostne prireditve na naših šolah. — Cena 10 Din. Naročila pošiljati na Jugoslovansko Matico v Ljubljani, Selenburgova ul. 7/II.